

Frank Berry, Basie Verster & Benita Zulch

Kommunikasie-volwassenheidsmodel vir die meting van bourekenkundige kommunikasie en kommunikasie-instrumente

Peer reviewed

Abstrak

Alhoewel die bourekenaar reeds vir 'n eeu aanspraak op die konstruksiebedryf maak, bestaan daar steeds 'n behoefte aan verdere wetenskaplike analises met betrekking tot die bourekenaar se kommunikasievermoë en kommunikasie-instrumente wat in die bedryf beskikbaar gestel word. As gevolg van die funksie wat die bourekenaar verrig, word daar van die profesie verwag om op die voorgrond van huidige tegnologie van kommunikasie en kommunikasie-instrumente te wees.

Die doel van hierdie artikel is om die determinante van 'n kommunikasie-volwassenheidsmodel ten opsigte van die kommunikasievermoë van die bourekenaar te bepaal. Die voorgestelde belangrikste determinante wat gebruik word, vloei voort uit navorsing oor volwassenheidsmodelle en projekbestuur wat deur die Universiteit van die Vrystaat in samewerking met die Wirtschafte University in Vienna, Oostenryk in 2005/6 gedoen is; die finale resultate is in 2008 bekend gemaak.

Die resultate van die tussentydse ondersoek na determinante van kommunikasie-volwassenheid was positief ten opsigte van die bourekenaar se kommunikasie oor die algemeen en kan derhalwe 'n positiewe invloed op die konstruksiebedryf hê met deurlopende voordele vir die eiendoms-ontwikkingsomgewing.

Die resultate van dié ondersoek dui daarop dat die mondelinge, skriftelike en kontraktuele kommunikasievermoë van die bourekenaar positief ervaar word. Kontraktuele geldigheid as 'n element van die kontraktuele kommunikasievermoë van die bourekenaar word mees positief aangedui. Die respondente dui die instrumente 'beraming' en 'eindrekening' as die belangrikste kommunikasie-instrumente aan. Die duidelikheid en verstaanbaarheid van die instrumente 'eindrekening' en 'betalingsadvies' word met die hoogste waarderingsuitslag aangedui.

Mr. FH (Frank) Berry Senior lecturer Department of Quantity Surveying and Construction Management University of the Free State Bloemfontein South Africa. Phone: +27(0) 51 4012198 email: <berryfh@ufs.ac.za>

Prof. JJP (Basie) Verster Head of Department of Quantity Surveying and Construction Management University of the Free State Bloemfontein South Africa. Phone: +27(0) 51 4012248 email: <versterj@ufs.ac.za>

Ms. B (Benita) Zulch Lecturer Department of Quantity Surveying and Construction Management University of the Free State Bloemfontein South Africa. Phone: +27(0) 51 4013849 email: <zulchb@ufs.ac.za>

'n Model wat die belangrikste determinante vir effektiewe kommunikasie identifiseer, word voorgestel. Die model kan gebruik word om die volwassenheid van bourekenkundige kommunikasie en kommunikasie-instrumente in die konstruksiebedryf te meet.

Slutelwoorde: Kommunikasie-instrumente, kommunikasie-volwassenheidsmodel, kommunikasievermoë, bourekenaar

Abstract

Although quantity surveyors lay their claim to the construction industry for over a century there still exists a need for further scientific analyses with reference to the quantity surveyor's communication capabilities and communication instruments as presented in the industry.

This article aims to establish the determinants of a communication maturity model with respect to the communication capabilities of the quantity surveyor. The proposed most important determinants used were disclosed through research on maturity models and project management undertaken by the University of the Free State in collaboration with the Wirtschafts University in Vienna, Austria in 2005/6; the final results were issued in 2008.

The results of the provisional survey with regards to the determinants of communication maturity show that respondents were positive with respect to the quantity surveyor's communication in general. This can therefore have a positive influence on the construction industry with continuous advantages for the property development environment.

The survey results also indicate that the verbal, written and contractual communication capabilities of the quantity surveyor are experienced positively. 'Contractual validity' as an element of the contractual communication capability of the quantity surveyor was indicated as the most positive element. The respondents indicated that the instruments of 'estimation' and 'final accounting' are the most important communication instruments. Furthermore, the respondents' assessments regarding clarity and understandability of the instruments 'final accounts' and 'payment advices' were rated the highest.

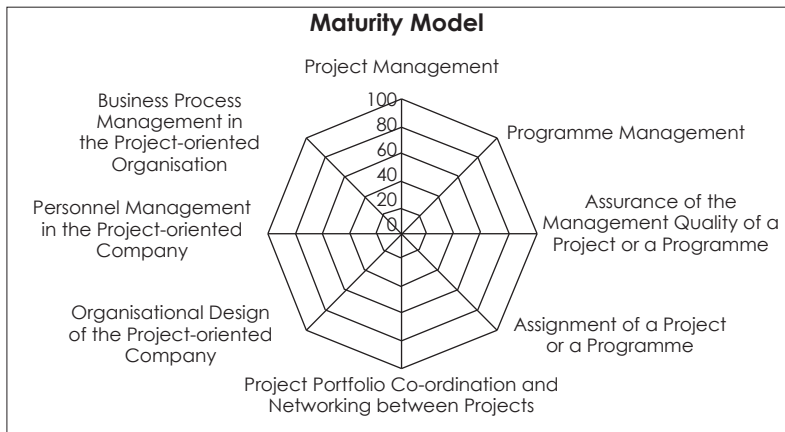
A model with the most important determinants identified for effective communication has been proposed. The model can be used by quantity surveyors to measure the maturity of quantity surveying communication and communication instruments in the construction industry.

Keywords: Communication instruments, communication maturity model, communication capabilities, quantity surveyor

1. Inleiding

Volgens Gasse (2006: Internet) streef nasies, streke, industrieë en maatskappye daarna om meer projekgeoriënteerd te wees. Deur gebruik te maak van projekbestuurstechnieke in die organisering van projekte en programme bied die projekgeoriënteerde sisteme 'n kompeterende voorsprong. Daar is 'n korrelasie tussen die gebruik van projekgeoriënteerde sisteme in projekte en programme, en die bereiking van projekbestuursvolwassenheid binne sulke projekte en programme.

Die projekbestuursvolwassenheid van projekgeoriënteerde maatskappye en nasies kan gemeet word deur die toepassing van volwassenheidsmodelle en kan met die norm wat daarvoor geld, vergelyk word (Garies, 2005: 584).

Figuur 1: Volwassenheidsmodel vir 'n projekgeoriënteerde maatskappy
Bron: Garies 2005: 516

Figuur 1 verteenwoordig die determinante van 'n volwassenheidsmodel vir 'n projekgeoriënteerde organisasie. Die determinante verteenwoordig elemente waarvolgens volwassenheid gemeet word deur 'n sekere gewig daaraan te koppel om die belangrikheid van elk aan te dui.

Bogemelde volwassenheidsmodel vir projekbestuur is gebruik om die volwassenheid van ander sisteme soos byvoorbeeld bourekenkundige kommunikasie te meet en die toepasbaarheid daarvan op sodanige sisteem te illustreer.

2. Navorsingsmetodiek

Die effektiwiteit van die bourekenaar se kommunikasie asook die gaping in die huidige kommunikasieprosesse word ondersoek en die areas waar verbetering in kommunikasie nodig is of aanbeveel word volgens die respondente se opinie word hiermee ook vasgestel.

Die ondersoek is in 2006 gedoen met die doel om vas te stel wat die posisie van bourekenkundige kommunikasie op daardie stadium in die konstruksiebedryf was. Die vraelyste is aan 22 (twee-en-twintig) prominente professionele persone gegee wat onder andere

12 (twaalf) bourekenaars, 6 (ses) ingenieurs, 2 (twee) argitekte en 2 (twee) konstruksiebestuurders verteenwoordig. Hierdie navorsingsprojek was 'n verkennende ondersoek waar onderhoude met die respondente gevoer is met die versoek om terugvoer te gee op die vraelys ten opsigte van effektiewe kommunikasie en kommunikasie-instrumente van bourekenaars in die konstruksiebedryf. Al 22 (twee-en-twintig) uitgesoekte professionele persone het die vraelys voltooi, wat 'n responssyfer van 100% verteenwoordig. 'n Verdere ondersoek word beplan om sodoende die steekproef meer omvattend en verteenwoordigend te maak en om ook onder andere kliënte, ontwikkelaars en moontlike ander relevante persone in die konstruksiebedryf in te sluit.

Die data is geanaliseer deur gebruik te maak van 'n Excel-rekenaarprogram se sigblad-opsie met standaard statistiese verwerking. Die resultate hiervolgens verkry en wat in die bespreking gebruik word, verwys telkens na die geweegde gemiddeldes van die verwerkte data. Die invloed wat die groter getalle van die bourekenaars op die data het, versteur nie die data nie. Indien die geweegde gemiddeld van net die bourekenkundige groep derhalwe vergelyk word met die geweegde gemiddeld van die totale groep is die resultaat bykans dieselfde. Die beperking van die ondersoek is dat dit gerig is om tendense waar te neem eerder as om klein afwykings in die geweegde gemiddeldes aan te spreek. Verdere navorsing word hiermee gesuggereer.

Die waarde van die vraelys se skaal van meting wissel van 'laag' = 1 na 'hoog' = 5.

3. Bevindinge

3.1 Die kommunikasievermoë van die bourekenaar

Tabel 1 toon respondente se evaluering van die kommunikasie- en begripvermoë van die professionele bourekenaar in privaatpraktyk in die konstruksiebedryf teenoor dié van ander professionele konsultant op dieselfde vlak.

Tabel 1: Kommunikasievermoë van professies

<i>Respondente: Totale groep Kommunikasievermoë</i>	<i>Geweegde gemiddeld Bourekenaars</i>	<i>Geweegde gemiddeld Professionele konsultante</i>
Mondelinge kommunikasie	4.35	4.25
Skriftelike kommunikasie	4.48	4.33
Kontraktuele kommunikasie	4.43	4.15

Die respondente het al die professionele konsultante se mondelinge, skriftelike en kontraktuele kommunikasievermoëns van goed tot baie goed ervaar. Dit is egter belangrik om daarop te let dat die bourekenaar se kontraktuele kommunikasievermoë noemenswaardig hoër as dié van die professionele konsultant op dieselfde vlak beoordeel word (Berry, 2007).

3.2 Belangrike elemente in effektiewe mondelinge kommunikasie in die konstruksiebedryf

Ten einde gesonde kommunikasie te verwesentlik, is dit belangrik dat die verskillende beginsels wat dit rig, bestudeer moet word. Die uniekheid van die mens het baie te doen met taalkommunikasie, maar dit is nie al nie, want die mens kommunikeer ook deur voorkoms, gedrag, houding en persoonlikheid (Sieff, 1990: 38-39).

Hiermee saam is taalkundige vermoë ook 'n baie belangrike element om effektiewe uitdrukking aan kennis te gee. Dit is nodig om elke woord reg in te span en die boodskap eenvoudig, verstaanbaar en logies oor te dra. Indien 'n taal nie bemeester is nie, kan die kennis waaroor 'n mens beskik ten opsigte van 'n spesifieke vakgebied en/of aangeleentheid nie die nodige impak hê op die toehoorder daarvan nie (Himstreet & Baty, 1973: 13-14).

Die bourekenaar se mondelinge kommunikasie vind hoofsaaklik in terrein- en konsultantevergaderings plaas.

Tabel 2: Elemente vir mondelinge kommunikasie

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Elemente</i>	<i>Geweegde gemiddeld</i>
Integriteit	4.52
Geloofwaardigheid	4.30
Kennis	4.20
Selfvertroue	4.05
Oorredingsvermoë	4.00
Taalvermoë	3.90
Voorkoms	3.89
Algemene indruk	3.75
Dinamiese/uitgaande gedrag	3.63

Die bourekenaar het in alle aspekte van effektiewe mondelinge kommunikasie 'n hoë beoordeling behaal. Dinamiese/uitgaande gedrag is die mins positiewe (3.63) beoordeel, terwyl integriteit (4.52) en geloofwaardigheid (4.30) die hoogste geag is. Die hoë waarderingsuitslag van integriteit en geloofwaardigheid kan baie

positief vir die konstruksiebedryf wees aangesien dit waarskynlik daarop dui dat die bourekenaar hoë etiese waardes handhaaf (Berry, 2007).

3.3 Belangrike elemente in effektiewe skriftelike kommunikasie in die konstruksiebedryf

'n Vorige studie deur Bowen, Cattell, Michell & Kabayanondo (2006: 26) het ook bevind dat die afwesigheid van skriftelike kommunikasie die verstaan van gegewe inligting negatief beïnvloed. Die studie het ook verder bevind dat die bourekenaar die belangrikheid van skriftelike kommunikasie in die konstruksieproses verstaan.

Die notule van 'n terreinvergadering is 'n belangrike skriftelike kommunikasiemedium in die konstruksiebedryf en voorsien gewoonlik belangrike ondersteunde inligting ten opsigte van besluite wat op vorige vergaderings geneem is. Die betrokke partye wat nie die notule opgestel het nie moet derhalwe seker maak van die akkuraatheid daarvan en of enige teenstrydighede daarin bestaan, sodat die regstellings op skrif in die daaropvolgende notule opgeneem kan word (Chappel, Powell-Smith & Sims, 2006: 153).

Die bourekenaar se skriftelike kommunikasie vind hoofsaaklik in beramings, kosteplan, betalingsadvies en briefwisseling plaas.

Tabel 3: Elemente vir skriftelike kommunikasie

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Elemente</i>	<i>Gewegde gemiddeld</i>
Kwaliteit	4.36 =
Professionaliteit	4.36 =
Stiptelikheid	4.32
Netheid	4.10
Taalgebruik	4.05
Algemene indruk	4.00
Doel- en opdraggerigheid	3.95
Wetenskaplikheid	3.77

Die respondente het die bourekenaar deurgaans met 'n hoë waarderingsuitslag in skriftelike kommunikasie beoordeel met die elemente professionaliteit, stiptelikheid en kwaliteit wat die beste gevaar het en wetenskaplikheid wat die mins positiewe beoordeel is (Berry, 2007).

3.4 Belangrike elemente in effektiewe kontraktuele kommunikasie in die konstruksiebedryf

Die hoeveelheidslysdokument as kommunikasie-instrument het in die Verenigde Koninkryken elders as verkrygingsdokument in belangrikheid toegeneem. Die suksesvolle kontrakteur se hoeveelheidslys word die instrument wat as basis vir die finansiële administrasie van die projek gebruik word. Hierdie dokument vorm die basis om tenders te selekteer, dit bevat die verbintenis tot pryse en word vir die bestuur van die kontrak gebruik (Kirkham, 2007: 124-125).

Die bourekenaar as koste-adviseur het die nodige kennis van konstruksie-ekonomie deur opleiding en ervaring in die konstruksiebedryf ontwikkel. Verder beskik die bourekenaar oor die vermoë om koste-advies te gee, omvang van projekte met die nodige spesifikasies te bepaal, begrotings op te stel en kontrakverkrygingsmetodes aan te beveel. Die bourekenaar stel ook die belangrike kontraktdokument, naamlik die hoeveelheidslys, wat vir tenderdoeleindes in die konstruksiebedryf gebruik word op (Hauptfleisch & Siglè, 2002: 44-45).

Die gesonde kennis van kontraktuele kommunikasie skep 'n uitstekende grondslag om die misinterpretasie van kommunikasie in die konstruksiebedryf tot 'n minimum te beperk (Berry, 2007).

Die hoeveelheidslyste-dokument is dié dokument wat hoofsaaklik deur die bourekenaar gebruik word as 'n effektiewe kommunikasie-instrument.

Tabel 4: Elemente vir kontraktuele kommunikasie

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Elemente</i>	<i>Geweegde gemiddeld</i>
Kontraktuele geldigheid	4 41
Betroubaarheid	4 32 =
Ondubbelsinnigheid	4 32 =
Effektiwiteit	4 23
Billikheid	4 05
Onteenstrydigheid	3 62

Die respondente het die bourekenaar se kontraktuele kommunikasievermoë as uitstekend beoordeel, waar onteensydigheid die mins positiewe en kontraktuele geldigheid as die mees positiewe gevaar het (Berry, 2007).

3.5 Die belangrikheid van die kommunikasie-instrumente wat die bourekenaar vir projekte gebruik

Volgens Ashworth (1992: 210) word die bourekenaar wyd erken as die mees toepaslike persoon om koste-advies in die konstruksiebedryf te gee en hul bekwaamheid in die opname van meetwerk en waardering van konstruksiewerk word nie geëwenaar nie. Verder is dit belangrik dat realistiese koste-advies gegee word aangesien dit bydra tot die totale sukses van 'n projek.

Die kommunikasie-instrumente wat in Tabel 5 getoon word, is instrumente wat deur die bourekenaars self opgestel word en moet dus die verantwoordelikheid daarvoor aanvaar.

Tabel 5: Belangrikheid van kommunikasie-instrumente

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Kommunikasie-instrumente</i>	<i>Gewegde gemiddeld</i>
Beraming	4 71
Eindrekening/Finale rekening	4 70
Kosteverslae	4 60
Kostepan	4 26
Betalingsadvies	4 21
Eskalasierekeningvoorelegging	4 06

Die belangrikheid van beraming, eindrekening/finale rekening en kosteverslae as kommunikasie-instrumente is besonder positief ervaar (Berry, 2007).

Die kommunikasie-instrumente wat in Tabel 6 getoon word, is instrumente wat deur die bourekenkunde professioneel opgestel word en moet dus die verantwoordelikheid daarvoor aanvaar.

Tabel 6: Belangrikheid van kommunikasie-instrumente

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Kommunikasie-instrumente</i>	<i>Gewegde gemiddeld</i>
Kontrakvoorwaardesdokument	4 47
Standaardstelseldokument	4 00 =
Vorbereidseldokument	4 00 =
Vakvoorskrifedokument	3 61

Die belangrikheid van die kontrakvoorwaardesdokument as kommunikasie-instrument is besonder positief ervaar (Berry, 2007).

Die belangrikheid van die standaardstelsel-, voorbereidings- en vakvoorskrifte-dokumente was steeds hoog aangedui maar tog deur die respondente as die minder belangrike kommunikasie-instrumente beoordeel (Berry, 2007).

3.6 Die duidelikheid en verstaanbaarheid van kommunikasie-instrumente wat die bourekenaar normaalweg by projekte gebruik

Die kommunikasie-instrumente wat in Tabel 7 getoon word, is instrumente wat deur die bourekenaars self opgestel word en moet dus die verantwoordelikheid daarvoor aanvaar.

Tabel 7: Duidelikheid en verstaanbaarheid van kommunikasie-instrumente

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Kommunikasie-instrumente</i>	<i>Geweegde gemiddeld</i>
Eindrekening/Finale rekening	4.20
Betalingsadvies	4.19
Beraming	4.14
Kosteverslae	3.95
Eskalasierekeningvoorlegging	3.81
Kosteplan	3.70

Die eindrekening/finale rekening en die betalingsadvies se duidelikheid en verstaanbaarheid is deur die respondente hoog beoordeel wat positief vir die konstruksiebedryf is, aangesien die rolspelers tevrede blyk te wees met die auditproses van die bourekenaar om die geldsake goed te bestuur en tot tevredeheid af te handel (Berry, 2008: 45).

Die kosteplan is redelik hoog aangeslaan, maar is tog deur die respondente, relatief tot die ander kommunikasie-instrumente, as minder duidelik en verstaanbaar uitgewys (Berry, 2007). Dit dui moontlik daarop dat praktisyne die kosteplan as instrument duideliker kan voorstel.

Die kommunikasie-instrumente wat in Tabel 8 getoon word, is instrumente wat deur die bourekenkunde professionele opgestel word en moet dus die verantwoordelikheid daarvoor aanvaar.

Tabel 8: Duidelikheid en verstaanbaarheid van kommunikasie-instrumente

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Kommunikasie-instrumente</i>	<i>Geweegde gemiddeld</i>
Vorbereidseldokument	4 11
Kontrakvoorwaardesdokument	3 95
Standaardstelseldokument	3 89
Vakvoorskrifedokument	3 79

Die voorbereidseldokument se duidelikheid en verstaanbaarheid is deur die respondente redelik hoog beoordeel (Berry, 2008: 45).

Die vakvoorskrifedokument is redelik hoog aangeslaan, maar is tog deur die respondente, relatief tot die ander kommunikasie-instrumente, as minder duidelik en verstaanbaar uitgelys (Berry, 2007).

3.7 Die vermoë van die bourekenaar om 'n leidende rol in die uitvoering van projekte te speel

Die aanhaling van Bennis & Nanus (1985: 21) wys op die belangrikheid van leierskap en is eweneens van toepassing op die bourekenaar:

The problem with many organisations, and especially the ones that are failing, is that they tend to be overmanaged and underled. There is a profound difference between management and leadership, and both are important. Managers are people who do things right and leaders are people who do the right things.

Tabel 9: Vermoë om leidende rol in projekte te speel

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Professies</i>	<i>Geweegde gemiddeld</i>
Bourekenaar	3 76

Respondente het 'n redelike hoë waarderinguitslag van die bourekenaars se leierskapsrol. Dit bevestig dat die bourekenaar nie net oor die vermoë beskik nie, maar moontlik ook 'n belangrike skakel in die konstruksieproses is (Berry, 2008: 46).

3.8 Die geskiktheid van die professies om as projektebestuurders op te tree

Emmitt & Gorse (2003: 10) is van mening dat die kommunikasieproses en die tydige oordra van inligting die sleutel tot effektiewe koördinerings- en die beheer van projekte is.

Vir 'n projekbestuurder om effektief en suksesvol te wees, is die bewys van effektiewe administratiewe en tegniese vaardighede nie alleen genoegsaam nie. Daar moet ook 'n aanvaarbare styl van leierskap beoefen word. Die leierskapstyl wat gebruik word, kan 'n invloed hê op die werkers se moraal en produktiwiteit, sodat die sukses van 'n projek direk afhanklik is van leierskap. Die Assosiasie van Projekbestuurders beskryf leierskap as volg:

leadership is about setting goals and objectives and generating enthusiasm and motivation amongst the project team, and stakeholders, to work towards those objectives (Burke, 2003: 309).

Tabel 10: Geskiktheid van professies om as projekbestuurders op te tree

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Professies</i>	<i>Geweegde gemiddeld</i>
Bourekenaar	4 06
Argitek	3 41
Strukturele ingenieur	3 12
Elektriese ingenieur	2 44
Siviele ingenieur	3 24
Professionele projekbestuurder	4 35

Die geskiktheid van die bourekenaar om as projekbestuurder van projekte op te tree, word meer positief aangedui as die ander professionele konsultante wat beoordeel is, maar minder positief as dié van die professionele projekbestuurder aangedui (Berry, 2008: 47).

3.9 Die effektiwiteit van die professies ten opsigte van tyd gedurende die dokumentasietydperk

Tabel 11: Effektiwiteit van tydspannering gedurende die dokumentasietydperk

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Professies</i>	<i>Geweegde gemiddeld</i>
Bourekenaar	4 41
Argitek	3 41
Ingenieur	3 59
Professionele projekbestuurder	3 69

'n Afleiding wat uit bogemelde resultaat van respondente se opinie gemaak kan word, is dat die professies redelik goed ten opsigte van tydspannering gedurende die dokumentasietydperk aangepas het, alhoewel dit blyk dat die bourekenaar die mees effektiewe is

wanneer dit by kontrakdokumentasie-produksie kom. Die gebruik van voorlopige hoeveelhedslyste kan waarskynlik 'n rol in dié verband speel, aangesien die bourekenaar nie volledige werkstekeninge op daardie stadium benodig nie en dus die kontrakdokumentasie vinnig kan produseer (Berry, 2008; 48).

3.10 Die effektiwiteit van die professies ten opsigte van aanpassing by tegnologiese vooruitgang

Tabel 12: Effektiewe aanpassing by tegnologiese vooruitgang

<i>Respondente: Totale groep</i>	
<i>Professies</i>	<i>Geweegde gemiddeld</i>
Bourekenaar	4 26
Argitek	3 89
Ingenieur	4 00
Professionele projekbestuurder	3 73

'n Afleiding wat uit Tabel 12 van respondente se opinie gemaak kan word, is dat die professies redelik goed vaar ten opsigte van aanpassing by tegnologiese vooruitgang, alhoewel die argitek minder positief as die bourekenaars en ingenieurs beoordeel word (Berry, 2008: 49).

Die respondente was die positiefste rondom die bourekenaar se effektiwiteit van aanpassing by tegnologiese vooruitgang en het die hoogste waarderingssuitslag toegeken (Berry, 2008: 49).

4. Determinante in die ontwikkeling van 'n volwassenheidsmodel ten opsigte van die kommunikasievermoë van die bourekenaar

Die beskikbaarheid van ondersteunende standaarddokumentasie as belangrike kommunikasie-instrumente, waarvan die kontrakvoorwaardes-, standaardstelsel-, voorbereidings- en vakvoorskrifte-dokumente sprekende voorbeelde is, is waarskynlik 'n besondere hulpmiddel in die hand van die bourekenaar vir kommunikasie in die konstruksiebedryf. **Ondersteunende dokumentasievermoë** word as 'n determinant vir die model van die kommunikasievermoë van die bourekenaar gereken (Berry, 2008: 124).

Die effektiewe gebruik van die belangrikste elemente wat vir die bourekenaar nodig is ten einde effektiewe kontraktuele kommunikasie te handhaaf, word onder andere omskryf deur kontraktuele geldigheid, billikheid, betroubaarheid, effektiwiteit, ondubbelsinnigheid en onteensydigheid. Dit is onwaarskynlik dat elke persoon ewe

positief ervaar word. **Kontraktuele kommunikasievermoë** word as 'n determinant vir die model van die kommunikasievermoë van die bourekenaar gereken (Berry, 2008: 123).

Die belangrikste elemente benodig deur 'n bourekenaar vir effektiewe skriftelike kommunikasie in die konstruksiebedryf word beskryf deur onder andere netheid, kwaliteit, professionaliteit, algemene indruk, doel- en opdraggerigtheid, wetenskaplikheid, stiptelikheid en taalgebruik. Verskillende persone sal waarskynlik verskillend hiervoor geëvalueer word. **Skriftelike kommunikasievermoë** word as 'n determinant vir die model van die kommunikasievermoë van die bourekenaar gereken (Berry, 2008: 122).

Die mate van tegnologiese vordering word beliggaam in die vinnige en effektiewe aanpassing ten opsigte van die tegnologiese vooruitgang in 'n snel veranderende wêreld deur effektief in die konstruksiebedryf te kommunikeer. **Tegnologiese vermoë** word as 'n determinant vir die model van die kommunikasievermoë van die bourekenaar gereken (Berry, 2008: 127).

Kennis wat normaalweg met kwalifikasie gepaard gaan, word in verskeie belangrike elemente ten einde effektiewe mondelinge, skriftelike en kontraktuele kommunikasie te handhaaf, gevind en word onder andere omskryf in kennis, wetenskaplikheid en kontraktuele geldigheid. Dit is onwaarskynlik dat elke persoon ewe positief ervaar sal word. **Kennisvermoë** word as 'n determinant vir die model van die kommunikasievermoë van die bourekenaar gereken (Berry, 2008: 125).

Die belangrikste elemente benodig deur 'n bourekenaar vir effektiewe mondelinge kommunikasie in die konstruksiebedryf word beskryf deur onder andere integriteit, kennis, geloofwaardigheid, selfvertroue, ooredingsvermoë, algemene indruk, voorkoms, taalvermoë en dinamiese/uitgaande gedrag. Meeste individue sal hiervoor waarskynlik in 'n mindere of meerdere mate verskillend geëvalueer word. **Mondelinge kommunikasievermoë** word as 'n determinant vir die model van die kommunikasievermoë van die bourekenaar gereken (Berry, 2008: 120).

Kommunikasie-instrumente wat die bourekenaar normaalweg vir projekte gebruik, is onder andere betalingsadvies, eindrekening/finale rekening, beramings, kosteverslae en dies meer. Die effektiwiteit van 'n bourekenaar se duidelike en verstaanbare gebruik hiervan, kan gemeet en geëvalueer word. Kommunikasie-

instrumentevermoë (duidelikheid) word as 'n determinant vir die model van die kommunikasievermoë van die bourekenaar gereken (Berry, 2008: 128).

Leierskap word beliggaam in verskeie elemente om effektiewe mondelinge, skriftelike en kontraktuele kommunikasie te help verseker. Kennis, taalvermoë, geloofwaardigheid, ooredingsvermoë en selfvertroue is onder andere sprekende voorbeelde hiervan. 'n Bourekenaar se effektiwiteit hier kan gemeet en geëvalueer word.

Leierskapvermoë word as 'n determinant in die model van die kommunikasievermoë van die bourekenaar bepaal (Berry, 2008: 119).

Die resultaat wat voortspruit uit die 2006-studie ten opsigte van die agt determinante word in Tabel 13 uiteengesit. Dit weerspieël die geweege gemiddeld van die totale groep se opinie ten opsigte van die volwassenheid van die kommunikasievermoë van die bourekenaar. Die gemelde agt determinante is alternatiewelik antikloksgewys op die kommunikasie-volwassenheidsmodel in (Figuur 2), beginnend by ondersteunende dokumentasievermoë wat die twaalfuurposisie volgens die nommering van 'n horlosie verteenwoordig tot en met leierskapvermoë wat ongeveer die eenuurposisie inneem.

Volgens Berry (2008: 133) is die rede vir die antikloksgewysposisie gebaseer op die vraelyste wat in 1995 uitgestuur is en die resultate wat daarvolgens in 2008 gepubliseer is. Dié determinante is volgens die 1995-resultate onderskeidelik in dalende orde vanaf die hoogste tot die laagste waarderingsuitslag by die nommering van 'n horlosie aangepas; die hoogste waarderingsuitslag is dus teenoor die twaalfuurposisie en die laagste waarderingsuitslag teenoor ongeveer die eenuurposisie op die kommunikasie-volwassenheidsmodel geplaas.

Tabel 13: Kommunikasievermoë van die bourekenaar

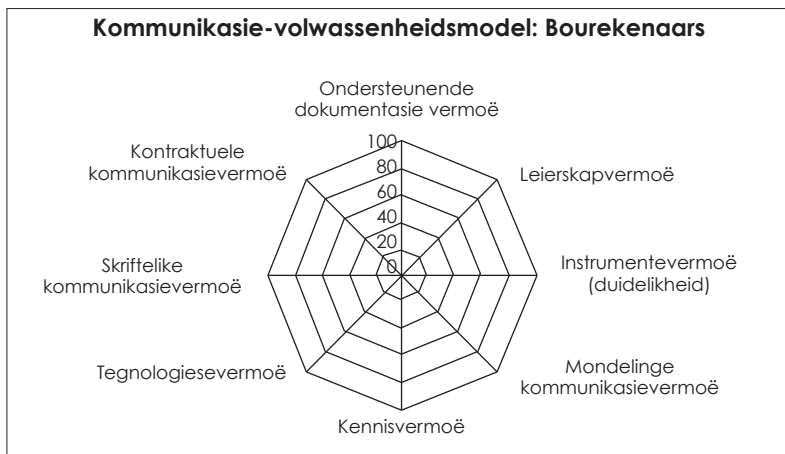
<i>Determinante</i>	<i>Geweege gemiddeld: Totale groep</i>
Ondersteunende dokumentasievermoë	4 26
Kontraktuele kommunikasievermoë	4 43
Skriftelike kommunikasievermoë	4 48
Tegnologiese vermoë	4 34
Kennisvermoë	4 13
Mondelinge kommunikasievermoë	4 35
Instrumentevermoë (duidelikheid)	3 98
Leierskapvermoë	3 91

Bron: Berry 2008: 131

5. Determinante wat 'n direkte invloed op die bourekenaar se kommunikasievermoë het

Dit word voorgestel dat gemelde determinante (kyk Tabel 13) die kern vorm van die kommunikasie-volwassenheidsmodel, om die kommunikasievermoë van die bourekenaar te bepaal (Berry, 2008: 145).

5.1 Voorstelling van 'n kommunikasie-volwassenheidsmodel ten opsigte van die kommunikasievermoë van die bourekenaar

Figuur 2: Kommunikasie-volwassenheidsmodel vir bourekenaars
Bron: Aangepas uit Garies 2005: 516

Bogemelde kommunikasie-volwassenheidsmodel ten opsigte van die kommunikasievermoë van die bourekenaar word voorgestel om die ontwikkeling van die totale profesie te ondersteun en sodoende 'n verdere bydrae tot effektiewe kommunikasie en gesonde verhoudinge binne die konstruksiebedryf te lewer (Berry, 2008: 146).

6. Slotbeskouing en toekomsvisie

Die belangrikheid van gesonde kommunikasie binne die konstruksiebedryf kan nie genoeg beklemtoon word nie en die impak wat die bourekenaar in hierdie veld uitoefen, moet deurlopend aangespreek en verder ontwikkel word.

Die bourekenaar beskik oor die kommunikasievermoë en die kommunikasie-instrumente om 'n leidende rol in die konstruksiebedryf te speel, maar moet deurlopend aandag gee aan die ontwikkelingsareas wat uitgewys is.

Die visie van die bourekenaarsprofessie behoort gerig te wees om kwaliteit leiers vir die toekoms te lewer met die nodige vaardighede en kennisvermoë wat die bedryf in alle moontlike fasette kan oorheers. Die bourekenaar beskik oor die noodsaaklike mengsel van kennis en vaardighede om die projekbestuursfunksies met welslae te hanteer en hierdie geleenthede in konstruksiebedryf derhalwe verder te ontgin.

Die voorgestelde kommunikasie-volwassenheidsmodel wat die bourekenaar se kommunikasievermoë aandui, kan as 'n moontlike barometer dien om die leemtes in die kommunikasievermoëns van bourekenaars uit te wys. Met die effektiewe aanspreek daarvan kan die professie in geheel daarby baat.

Die fokus van die bourekenaarsprofessie behoort gerig te wees om die aansien van die professie binne die konstruksiebedryf dinamies te ontwikkel en verder uit te bou. Sodoende kan die status wat die professie tans in die kommunikasieproses beklee, verseker en uitgebou word.

Die uitdagings gaan eise stel, maar die voordele en moontlikhede is onbeperk. Indien die bourekenaarsprofessie hierdie uitdagings aanvaar en verder ontgin, wag daar 'n nog beter toekoms op hierdie professie.

Verwysings

Ashworth, A. 1992. *Cost studies of buildings*. England: Longman Scientific & Technical.

Bennis, W. & Nanus, B. 1985. *Leaders: The strategies for taking charge*. New York: Harper & Row.

Berry, F.H. 2007. The influence of quantity surveying procedures on communication and communication instruments in the construction industry. In: Proceedings of the 11th Pacific Association of Quantity Surveyors (PAQS) Congress on Construction from a different Perspective. Auckland 9-13 June 2007, New Zealand.

Berry, F.H. 2008. Bourekenkundige-kommunikasie en kommunikasie-instrumente in die konstruksiebedryf. Ongepubliseerde M.Sc.(Q.S.) tesis. Bloemfontein: Universiteit van die Vrystaat.

Bowen, P., Cattell, K., Michell, K. & Kabayanondo, E. 2006. The effectiveness of construction project briefing as an interpersonal communication process. *Acta Structilia*, 13(2), pp.19-38.

Burke, R. 2003. *Project management planning and control techniques*. Tokai: Burke Publishing.

Chappel, D., Powell-Smith, V. & Sims, J. 2006. *Building contract claims*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.

Emmitt, S. & Gorse, C. 2003. *Construction communication*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.

Garies, R. 2005. *Happy Projects!* 1st ed. Vienna: Manz.

Gasse, F. 2006. *Maturity Model of the Project-Oriented Company*. [Online]. Vienna. Project Orientation International. Available from: <<http://poi.pmggroup.at/index>> [Accessed: 6 February 2007].

Hauptfleisch, A.C. & Siglè, H.M. 2002. *Structure of the built environment in South Africa*. Hatfield: CONQS-Publishers.

Himstreet, W.C. & Baty, W.M. 1973. *Business communications – principles and methods*. 3rd ed. Belmont CA: Wadsworth Publishing Co.

Kirkham, R. 2007. *Ferry and Brandon's Cost planning of buildings*. 8th ed. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.

Sieff, M. 1990. *Marcus Sieff on management: The Marks & Spencer way*. London: Weidenfeld & Nicolson.